

ELŐSZÓ A MÁSODIK KIADÁSHOZ

Hét év telt el a *Mementó* 1994 november 2-án megjelent első kiadása óta. Akkor az a kiadvány állított először átfogó formában írásos emléket az 1944-ben elhurcolt áldozatok számára akiket a Zentai úti temető mögött lévő, az egykori Mácskovics féle téglagyár agyagödrében végeztek ki. Ma már ezt a szomorú és fájdalmas emlékeket őrző helyet a 44-ES PARCELLA-KÉNT emlegetik.

Az említett kiadvány hét évvel ezelőtt nagy visszhangot keltett, akadtak ugyan, sajnos még magyarok is (pontosabban: *gyászmagyarok*) akik az áldozatokat háborús bűnösöknek és kollaboránsoknak nevezték. A kiadvány általános fogadtatása azonban rendkívül pozitív volt és ma már az érdeklődők csak legfeljebb kölcsönkérhetnek egy-egy példányt azoktól, akik féltve őrzik a maguk *Mementó-ját*. – Már maga ez a tény is igazolja egy újabb kiadás elkészítését.

Ettől azonban sokkal fontosabb az, hogy az emberek komolyan vették azt a megállapítását az előző kiadásnak, „*hogy ebben az ügyben még sok munka vár a tényfeltáró bizottságokra.*” (*Mementó*, 1994: 21). A bizottság továbbra is működött, szorgalmasan jegyezte az újonnan megszerzett adatokat, figyelembe véve az időközben megjelent tudományos alapossággal kidolgozott munkákat. A gyászos lista egyre csak bővült, a pontatlan adatok az írásos adatok, valamint a hozzátartozók és ismerősök szóbeli tájékoztatása alapján kerültek kiigazításra. Még az első kiadás 560 főről emlékszik meg, a jelenlegi viszont 846-ról, tehát további 286 áldozatról számol be. Az előző téves, vagy hiányos bejegyzések 247 alkalommal kerültek módosításra, illetve kiegészítésre.

Szerkezetét tekintve a jelenlegi kiadás lényegében megtartotta az első felépítését. A megtorlás áldozatainak a bővített névsora mellett még két fejezettel gyarapodott. Az egyik rövid áttekintést ad az emlékhely történetéről és az Emlékbizottság tevékenységéről az 1994 – 2001-ig terjedő időszakban, a másik viszont tartalmazza az emlékfal tábláin feltüntetett adatok kiigazítását.

A kiadvány címéhez méltón a *Mementó* (Latin: *Memento!* = Emlékezz!) továbbra is a megemlékezést szolgálja elsősorban, még akkor is ha nem sikerült minden áldozatról minden adatot beszerezni, mint például egy áldozatról csak azt tudjuk, hogy „... *Balázs, csordauti lakos*”, avagy: *N.N., anyaországi tanuló*. A megemlékezéshez, a kegyelet megadásához, a hozzátartozóikkal való gyász megosztásához ez is elegendő!

Szabadka, 2001. augusztusa

Dr. Bogner István